

Si non sap letras *queacom*» (v. 4810); la variant *quesacom* 'alguna cosa': «A sos obs *quesacom* non prenga / Avan que ren al cor ne vengà» (ib., 6581). En el *Breviari d'Amor* apareix *quezacom*: «Pero *quezacom* vo'n diray / De so petit quez ieu en say» (v. 2560), vers que es repeteix amb el diminutiu *quezacomet*: «De so petit quez ieu en say / *Quezacomet* lur en diray» (v. 2037). La forma de diminutiu figura també en *Flamenca*: «Car ieu sai legir e cantar / *Quesacomet*, mais non ges clar» (v. 2397, també en 4116). Com a pronom personal en el sentit de 'algú' trobem *quiacom* en *Flamenca* (v. 3429); *calacom* significant 'algun d'ells' en *Jaufré*: «ab aitant l'us de l'autre 's luina. *Calacom* cre c'aura verguina / e serà dolens al partir» (v. 1472), i amb valor de 'algú' en v. 6922: «mala fos anc tan gran beutatz / d'on tant home son envejós / si *calacom* non n'és joios»; també en un text bíblic (S. XIV[?]): «per que val mays que nos redam, que *calacom* n'escapara; et aysi no-n escapa negus, que totz no mueyron de fam» (Appel, *Chrest.*, 118, 37); i a més en un escrit de 1420 (Pansier); *calcom* com a variant de manuscrit de *calacom* en *Razos de trobar* de Ramon Vidal (Appel, 123, 40n.), *quedocum* i *calocom* en diferents manuscrits de G. de Borneilh i de G. de Cabestany (ZRPb. LIII, 97, i n. 2).

El mot presenta, com es pot esperar, diverses variants en occità modern. Mistral (s. v. *quicom* «quelque chose») duu *quicom* i *quicon* (llgd., rod.), *quicounon* (roerg.), *quoucon*, *-coun*, *-coun* (gc.); Lespy dóna *quacoum* per a la regió devers Armagnac, Palay *quaucoum* per al bearnès; es diu *caucoum* a Gabarret (Landes), *caucoun* a Pessan (Gers);⁶ Rohlf, *Gascom*, p. 191, n. 330 reporta que en landès i en Armagnac existeix *caucoum*, i en llgd. *caucon*; Vayssier (*Dict. Aveyr.*) duu *quicouón*, *coucón*, i Béronie-Vialle *quicom* per al baix llemosí. Segons Mistral el diminutiu *quicoumet*, *-to*, *quicounet*, *-conet* és llgd. i *quacoumet* usat en gascò. I segons el mateix lèxic *quicom*, *-omo* «quelqu'un, une» viu a Gascunya. Segons l'ALGc. (iv, 1343), com a trad. de 'quelque chose' s'usa *kaukóm*, a 5 punts a l'O. de Tolosa, fins a Lomagne, i *kaukúm* (> *-un*, o *-umet*) a tot el Gers i Lot-et-Gar., i 1/3 de les Landes (SE.).

Per a l'origen d'aquest mot s'han donat diverses explicacions. H. Suchier va suggerir per a l'occità antic *queacom* 'qualque cosa' la base *que o com* (és a dir QUID AUT QUOMODO), sense més detalls (GGr. I, 832). Schultz-Gora va plantejar la qüestió de l'etimologia en un article (ZRPb. LIII, 93-98), prenent en consideració, ultra *queacom*, les variants *quesacom* i *calacom*. D'entrada, trobava poc plausible l'explicació de Suchier, preguntant com *què o com* «was oder wie» podia pendre el sentit de 'qualque cosa' (però veg. sobre aquest punt, infra). Segons ho veia el *calacom* remuntaria a QUALISCUM(QUE) o a una variant posterior QUALEMCUM, i aquesta convicció d'una banda, i la presència de l'adverbi antic occità *ondacom* '(a) qualque banda', explorable per UNDECUM(QUE), d'altra, eren testimonis suficients per a ell que el segon element de *que(s)acom* perpetuava un ll. CUM(QUE). D'ací va proposar la base

hipotètica *QUIDAMCUM (per *QUIDDAMCUMQUE) per a *que(z)acom* i *QUIDAMCUM per a *quiacom* 'algú'. Aquests ètims foren acceptats per Wartburg per a l'oc. *calacom* i *que(z)acom* (FEW II, 1469a).

La idea de veure una relació amb *ondacom* < UNDECUM i *que(z)acom* pel que fa al segon element *-com* era ben encertada, car això suggereix indirectament que sota aquesta forma es trobaria un ll. *-CUM(QUE)*. Notem que el ll. UNDECUM(QUE) també sembla haver deixat descendència en la forma *otocom* 'a qualque banda' en català (veg. ON), l'única altra llengua que té en comú amb l'occità el mot *quelcom*. D'altra banda, era menys defensable separar *calacom* de *que(z)acom* i derivar el mateix mot de dues bases diferents. S'ha de reconèixer, però, que Schultz-Gora no disposava de la documentació catalana, i si de fet l'hagués tinguda a mà com nosaltres, llavors hauria vist que la variant amb *-l-* no podia ser sinó secundària.

Spitzer en una nota (*Misc. Fabra*, 264-69) trobava inadmissible les conclusions de Schultz-Gora precisament perquè les dades catalanes en general i les formes provençals modernes *quacon*, *-om* «quelque chose» i el gascò *quacom* «quelqu'un» no s'hi havien tingut en compte. Però ell mateix havent operat només a base de la documentació disponible en el *DAG.*, que consistia essencialment en les formes *caucom*, *calcom* (S. xv) i *colcom* i *quelcom* (més moderns) va concloure que el mot en qüestió degué venir de *qual com* (QUAL QUOMODO), format de la mateixa manera que *qual que* i per l'analogia de *tal com*. La variant catalana *queacom* que coneixia a través del *Curial* i d'Eiximenis, va considerar-la una forma secundària. Com a un testimoni de suport d'una formació amb *com*, Spitzer va cridar l'atenció sobre la construcció adverbial *ont o com* que el *DAG.* (s. v. *on*) donava a St. Feliu de Saserra en la frase *vam anar a ont a com i vam arribar a tal punt*. La construcció adverbial en qüestió, com és evident, era una deformació local de l'esmentat adverbí *otocom* 'en qualsevol lloc'. Tornarem a aquesta frase un cop més avall, però de moment notem que Spitzer en el mateix article (p. 269) feia constar que JCor. (l'editor de la *Misc. Fabra*) li havia advertit que el cat. *quelcom* no podia interpretar-se per QUALIS, puix que en català antic la vocalització de la *-l-* pre-consonàntica no es va produir mai davant velar (i que avui mateix tal canvi es limita només a les Balears), i a més que *quelcom* suposava un antecedent *queucom*.

Aquesta anàlisi ens proporciona una sèrie de dades força orientadores. En primer lloc, ja podem afirmar que l'origen del cat. *quelcom* no pot ser una base amb QUALIS, ni un *QUALECUM ni QUAL QUOMODO. Aquesta forma amb *-l-* no documentada fins al S. xv era secundària, formada de *queucom* sigui per evolució fonètica, sigui molt probablement per la influència de les formes com *qualque* i *qualcu* de sentit semblant, gairebé idèntic. La mateixa explicació és aplicable a l'oc., on *calacom* procedeix de *queacom*. D'altra banda, l'existència d'un reflex del ll. UNDECUM(QUE) 'de qualsevol banda' tant en occità com en català dóna suport al supòsit que un altre compost amb *-CUMQUE* podia haver